

prout ejus pars est materia; sed secundum quod est in genere quantitatis tribus dimensionibus perfectum; et sic comparatur ad corpus quod est in genere substantiae, cujus pars est materia physica sicut accidens ad subjectum.

Ad tertium dicendum, quod materia non est principium diversitatis secundum numerum, nisi secundum quod in multas partes divisa, in singulis partibus formam recipiens ejusdem rationis, plura individua ejusdem speciei constituit. Materia autem dividi non potest nisi ex praesupposita quantitate; qua remota, substantia omnis indivisibilis remanet; et sic prima ratio diversificandi ea quae sunt unius speciei, est penes quantitatem. Quod quidem quantitati competit inquantum in sua ratione situm quasi differentiam constitutivam habet, quod nihil est aliud quam ordo partium. Unde etiam abstracta quantitate a materia sensibili per intellectum, adhuc contingit imaginari diversa secundum numerum unius speciei, sicut plures triangulos aequilateros, et plures lineas rectas aequales.

Ad quartum dicendum, quod mathematica non abstrahit a qualibet materia, sed solum a materia sensibili. Partes autem quantitatis a quibus demonstratio sumpta quodammodo sicut a causa materiali sumi videtur, non sunt materia sensibilis, sed pertinent ad materiam intelligibilem, quae etiam in mathematicis invenitur, ut patet 7 Metaph.

Ad quintum dicendum, quod motus secundum naturam suam non pertinet ad genus quantitatis, sed participat aliquid de natura quantitatis aliunde, secundum quod divisio motus sumitur ex divisione spatii, vel ex divisione mobilis: et ideo considerare motum non pertinet ad mathematicum; sed tamen principia mathematica ad motum applicari possunt: et ideo secundum hoc quod principia quantitatis ad motum applicantur, naturalis considerare debet de divisione et continui et motus, ut patet in 6. Physic. Et in scientiis inter mathematicam et naturalem tractatur de mensuris motuum, sicut in scientiis de sphaera mota, et in astrologia.

Ad sextum dicendum, quod in compositis simplicia salvantur, et proprietates eorum; licet per alium modum: sicut propriae qualitates elementorum, et motus ipsorum proprii, inveniuntur in mixto; quod tamen est compositorum proprium, non invenitur in simplicibus. Et inde est quod quanto scientia aliqua abstractiora et simpliciora considerat, tanto ejus principia sunt magis applicabilia aliis scientiis. Unde principia mathematicae sunt applicabilia naturalibus, non autem e converso: propter quod Physica est ex suppositione mathematicae, sed non e converso, ut patet in 3 Caeli. Et inde est quod de rebus naturalibus et mathematicis ordines scientiarum tres inveniuntur. Quaedam enim sunt pure naturales, quae considerant proprie-

tates rerum naturalium inquantum hujusmodi, sicut physica et agricultura et hujusmodi. Quaedam vero sunt pure mathematicae, quae determinant de quantitibus absolute, ut geometria de magnitudine, arithmetica de numero. Quaedam vero sunt mediae, quae principia mathematica ad res naturales applicant, ut musica et astrologia: quae tamen magis sunt affines mathematicis, quia in earum consideratione id quod est physici, est quasi naturale; quod autem mathematici, quasi formale: sicut musica considerat sonos non inquantum sunt soni, sed inquantum sunt secundum numeros proportionabiles; et sic est in aliis: et propter hoc demonstrant conclusiones suas circa res naturales, sed per media mathematica; et ideo nihil prohibet si inquantum cum naturali communicant, materiam sensibilem respiciunt. Inquantum enim cum mathematica communicant, abstractae sunt.

Ad septimum dicendum, quod scientiae mediae, de quibus dictum est, communicant cum naturali, secundum id quod est materiale in earum consideratione; differunt autem secundum id quod in earum consideratione est formale: et ideo nihil prohibet has scientias interdum cum naturali easdem habere conclusiones; non tamen per eadem demonstrant, nisi secundum quod scientiae sunt mixtae, et una interdum utitur eo quod est alterius; sicut rotunditatem terrae naturalis probat ex motu gravium, astrologus per considerationem lunarium eclypsum.¹

Ad octavum dicendum, quod sicut dicit Commentator ibidem, Philosophus non distinguere intendit ibi scientias speculativas quia de quolibet mobili, sive sit corruptibile, sive incorruptibile, determinat naturalis; mathematica autem, inquantum hujusmodi, non considerat aliquod mobile. Intendit autem distinguere res de quibus scientiae speculativae determinant, de quibus seorsum et secundum ordinem agendum est; quamvis illa tria genera rerum tribus scientiis applicari possint. Entia enim incorruptibilia et immobilia praecise ad metaphysicum pertinent. Entia vero mobilia et incorruptibilia propter sui uniformitatem et regularitatem possunt determinari et quantum ad suos motus per principia mathematica, quod de immobilibus corruptibilibus dici non potest. Et ideo secundum genus entium attribuitur mathematicae ratione astrologiae; tertium vero remanet proprium soli naturali: et sic loquitur Ptolomaeus.

¹ Deest responsio ad instantiam.

ARTICULUS IV.

Utrum divina scientia sit de his quae sunt sine materia et motu.

Ad quartum sic proceditur. 1. Videtur quod scientia divina non sit de rebus a motu et materia separatis. Scientia enim divina maxime videtur esse de Deo. Sed ad Dei cognitionem pertingere non possumus nisi per effectus visibiles qui sunt in materia et motu constituti. Rom. 1, 30: "Invisibilia Dei a creatura mundi per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur." Ergo scientia divina non abstrahit a motu et a materia.

2. Item. Illud cui motus aliquo modo convenit, non est omnino a motu et a materia separatum. Sed motus aliquo modo Deo convenit: unde dicitur de Sapientia divina, Sap. 7, quod est mobilis et mobilior omnibus mobilibus: et Augustinus dicit 8 super Genes., quod Deus movet se sine tempore et loco: et Plato posuit primum movens movere seipsum. Ergo scientia divina, quae de Deo determinat, non est omnino a motu separata.

3. Item. Scientia divina non solum habet considerare de Deo, sed etiam de Angelis. Sed Angeli moventur secundum electionem, quia de bonis facti sunt mali; et secundum locum, ut patet in illis qui mittuntur. Ergo illa de quibus scientia divina considerat, non sunt omnino separata a motu.

4. Item. Ut videtur Commentator dicere in principio Physic., omne quod est, aut est materia pura, vel forma pura, vel compositum ex materia et forma. Sed Angelus non est forma pura, quia sic esset actus purus, quod est solius Dei; nec est materia pura. Ergo compositum ex materia et forma: et sic scientia divina non abstrahit a materia.

5. Item. Scientia divina quae ponitur pars tertia speculativae philosophiae, est idem quod metaphysica, cujus subjectum est ens, et specialiter ens quod est substantia, ut patet in metaphysica. Sed ens et substantia non abstrahit a materia: alias nullum ens inveniretur quod haberet materiam. Ergo scientia divina non est a materia abstrahens.

6. Item. Secundum Philosophum 1 Poster., ad scientiam pertinet considerare non solum subjectum, sed etiam partes et passiones subjecti. Sed ens est subjectum scientiae divinae, ut dictum est. Ergo ad ipsam pertinet considerare de omnibus entibus. Sed materia et motus sunt quaedam entia. Ergo scientia divina ab eis non abstrahit.

7. Item. Sicut dicit Commentator 1 Physic. scientia divina

demonstrat per tres causas, scilicet efficientem, formalem et finalem. Sed causa efficiens non potest considerari sine consideratione motus; similiter nec finis, ut dicitur in 3 Metaph.: unde in mathematicis, quia sunt immobilia, nulla demonstratio per hujusmodi causas datur. Ergo scientia divina non abstrahit a motu.

8. Item. In theologia determinatur de creatione caeli et terrae, et actibus hominum, et multis hujusmodi, quae in se materiam et motum continent. Ergo non videtur theologia a materia et a motu abstrahere.

Sed contra est quod dicit Philosophus 6 Metaph., quod prima philosophia est circa separabilia, scilicet a materia, et immobilia. Prima autem philosophia est scientia divina, ut ibidem dicit. Ergo ipsa est abstracta a motu et a materia.

Item. Nobilissima scientia est de nobilissimis entibus. Sed scientia divina est nobilissima scientia. Cum igitur entia immaterialia et immobilia sint nobilissima, de eis erit scientia divina.

Item. Philosophus dicit in principio Metaph., quod scientia divina est de primis principiis et causis. Hujusmodi autem sunt immaterialia et immobilia. Ergo de talibus est scientia divina.

Respondeo. Ad evidentiam hujus quaestionis scire oportet, quae scientia debeat dici scientia divina. Sciendum igitur, quod quaecumque scientia considerat aliquod genus subjectum, oportet quod consideret principia illius; cum scientia non perficiatur nisi per cognitionem principiorum primorum, ut patet per Philosophum in principio Physic. Sed principiorum sunt duo genera. Quaedam enim sunt quae sunt in seipsis quaedam naturae completae, et sunt nihilominus principia aliorum; sicut corpora caelestia sunt quaedam principia corporum aliorum inferiorum, et corpora simplicia corporum mixtorum: et ideo ista non solum considerantur in scientiis ut principia sunt, sed etiam ut sunt in seipsis res quaedam: et propter hoc de eis non solum tractatur in scientia quae considerat ipsa principiata, sed habent etiam scientiam per se separatam; sicut de corporibus caelestibus est quaedam pars scientiae naturalis praeter illam¹ in qua determinatur de corporibus inferioribus; et de elementis est quaedam scientia praeter illam in qua determinatur de corporibus mixtis. Quaedam autem sunt principia quae non sunt naturae completae in seipsis, sed solum sunt principia naturarum, sicut unitas numeri et punctus lineae, et forma et materia corporis physici. Unde hujusmodi principia non tractantur nisi in scientia quae agit de principiatis. Sicut autem uniuscujusque generis

¹ *Al.* in qua determinatur de corp^{or}ibus mixtis, *aliis omissis.*

determinati sunt quaedam communia principia quae se extendunt ad omnia principia illius generis; ita et omnia entia secundum quod in ente communicant, habent quaedam principia, quae sunt principia omnium entium: quae quidem principia possunt dici communia dupliciter secundum Avicennam in sua Sufficientia. Uno modo per praedicationem: sicut cum dico, quod forma est communis ad omnes formas, quia de qualibet praedicatur. Alio modo per causalitatem, sicut dicimus solum unum numero esse principium ad omnia generabilia. Omnium autem entium sunt communia principia non solum secundum primum modum, quod appellat Philosophus in 2 Metaph., omnia entia habere eadem principia secundum analogiam; sed etiam secundum¹ secundum modum, ut sint quaedam res eadem numero existentes omnium rerum principia; prout scilicet principia accidentium reducuntur in substantias, et principia substantiarum corruptibilium in substantias incorruptibiles: et sic quodam gradu et ordine in quaedam principia omnia entia reducuntur. Et quia illud quod est principium essendi omnibus, oportet esse maxime ens, ut dicitur 2 Metaph.; ideo hujusmodi principia oportet esse completissima; et propter hoc oportet ea esse maxime actu, ut nihil vel minimum habeant de potentia, quia actus est prior et potentior potentia, ut dicitur 10 Metaph. Et propter hoc oportet esse ea sine materia, quae est potentia, et absque motu, qui est actus existentis in potentia: et hujusmodi sunt res divinae: quia si divinum alicubi existit, in tali natura immateriali et immobili maxime existit, ut dicitur 6 Metaph. Hujusmodi ergo res divinae, quia sunt principia omnium entium, et sunt nihilominus in se naturae completae, dupliciter tractari possunt. Uno modo prout sunt principia communia omnium entium; alio modo prout sunt in se res quaedam. Quia autem hujusmodi prima principia quamvis sint in se maxime nota, tamen intellectus se habet ad ea sicut oculus noctuae ad lumen solis, ut dicitur 2 Metaph.; per lumen naturale pervenire non possumus in ea nisi secundum quod in ea per effectus ducimur: et hoc modo Philosophi in ea pervenerunt, sicut dicitur Roman. 1, 20: "Invisibilia Dei a creatura mundi per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur." Unde et hujusmodi res divinae non tractantur a philosophis nisi prout sunt rerum omnium principia; et ideo pertractantur in illa doctrina in qua ponuntur illa quae sunt communia omnibus entibus, quae habet subjectum ens in quantum est ens; et haec scientia divina dicitur. Est autem alius modus cognoscendi hujusmodi res non secundum quod per effectus manifestantur, sed secundum quod ipsae seipsas manifestant: et hunc modum ponit Apostolus 1

¹ Al. tantum secundum modum.

Corinth. 2, 11: "Quae Dei sunt nemo novit nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi habemus, sed spiritum qui ex Deo est;" et ibid. 10: "Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum." Et per hunc modum tractantur res divinae secundum quod in seipsis subsistunt, et non solum prout sunt rerum principia. Sic igitur theologia, sive scientia divina, est duplex. Una in qua considerantur res divinae, non tamquam subjectum scientiae sed tamquam principium subjecti; et talis est theologia quam philosophi prosequuntur, quae alio nomine metaphysica dicitur. Alia vero quae ipsas res divinas considerat propter seipsas, ut subjectum scientiae; et haec est theologia quae sacra Scriptura dicitur. Utraque autem est de his quae sunt separata a materia et motu secundum esse; sed diversimode, secundum quod dupliciter potest aliquid a materia esse separatum et motu secundum esse. Uno modo sic quod de ratione rei quae separata dicitur, sit quod nullo modo in materia et motu esse possit; hoc modo Deus et Angeli dicuntur esse a materia et motu separati. Alio modo sic quod non sit de ratione ejus quod sit in materia et motu, sed possit esse sine materia et motu, quamvis quandoque inveniatur in materia: et sic ens et substantia et potentia et actus sunt separata a materia et motu: quia secundum esse a materia et motu non dependent, sicut mathematica dependent, quae nunquam sine materia esse possunt, quamvis sine materia sensibili possint intelligi. Theologia ergo philosophica determinat de separatis secundo modo, sicut scilicet de principiis subjecti; theologia vero sacrae Scripturae tractat de separatis primo modo, sicut de subjectis; quamvis in ea tractentur aliqua quae sunt in materia et motu, secundum quod requirit rerum divinarum manifestatio.

Ad primum igitur dicendum, quod ea quae non assumuntur in scientia nisi ad manifestationem aliorum, non pertinent per se ad scientiam, sed quasi per accidens: sic enim in mathematica quaedam naturalia assumuntur: et per hunc modum nihil prohibet in scientia divina esse quaedam quae sunt in materia et motu.

Ad secundum dicendum, quod moveri Deo non attribuitur proprie, sed metaphorice: et hoc dupliciter. Uno modo secundum quod improprie operatio intellectus vel voluntatis motus dicitur; et secundum hoc dicitur aliquis movere seipsum, quando intelligit et diligit se. Et per hunc modum potest verificari dictum Platonis, qui dicit, quod primus motor movet seipsum, quia scilicet intelligit et diligit se, ut Commentator dicit in 8 Physic. Alio modo secundum quod ipse effluxus causatorum a primis causis potest nominari processio sive motus quidam causae in causatum, in quantum in ipso effectu relinquitur similitudo causae; et sic causa quae prius erat in

seipsa, postmodum fit in effectu per similitudinem suam. Et hoc modo Deus, qui suam similitudinem omnibus creaturis impartitus est, quantum ad aliquid per omnia moveri, vel ad omnia procedere dicitur: quo modo loquendi utitur frequenter Dionysius: et secundum hunc modum videtur intelligi quod dicitur Sap. 7, quod omnibus mobilibus mobilior est sapientia, et quod attingit a fine usque ad finem. Hoc autem non est proprie moveri; et ideo ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod scientia divina quae est per inspirationem divinam accepta, non est de Angelis sicut de subjecto, sed solum sicut de his quae assumuntur ad manifestationem subjecti. Sic igitur in sacra Scriptura agitur de Angelis, sicut et de ceteris creaturis; sed in scientia divina quam Philosophi tradunt, consideratur de Angelis, quos intelligentias vocant, eadem ratione qua et de causa prima, quae est Deus; in quantum scilicet ipsi etiam sunt principia secunda saltem per motum orbium: quibus nullus quidem motus physicus accidere potest; motus autem qui est secundum electionem, inducitur ad illum modum quo operatio voluntatis vel intellectus motus dicitur: quod est improprie dictum, sumpto motu quasi metaphoricè. Motus autem quo dicuntur secundum locum moveri, non est secundum circumscriptionem localem, sed secundum operationem quae exercetur in hoc vel in illo loco, aut secundum aliquam aliam habitudinem quam habent ad locum, omnino aequivocam ad illam habitudinem quam habet corpus locatum ad locum. Et ideo patet quod eis non convenit motus secundum quod naturalia in motu esse dicuntur.

Ad quartum dicendum, quod actus et potentia sunt communiora quam materia et forma: et ideo in Angelis etsi non inveniatur compositio materiae et formae, potest tamen in eis inveniri potentia et actus. Materia enim et forma sunt partes compositi ex materia et forma: et ideo in illis invenitur tantum compositio materiae et formae, quarum una pars se habet ad aliam ut potentia ad actum. Quod autem potest esse, potest etiam non esse; et ideo possibile est unam partem inveniri cum alia et sine alia: et ideo compositio materiae et formae non invenitur, secundum Commentatorem 1 Cael. et Mundi, et 7 Metaph., nisi in his quae sunt per naturam corporalia. Nec obstat quod aliquod accidens in aliquo subjecto perpetuo conservetur, sicut figura in caelo, cum tamen corpus caeleste impossibile sit esse sine tali figura: quia figura et omnia alia accidentia consequuntur substantiam sicut causam; et ideo subjectum se habet ad accidentia non solum ut potentia passiva, sed etiam quodammodo ut potentia activa; et ideo aliqua accidentia naturaliter perpetuantur in subjectis suis. Materia autem non est hoc modo subjectum formae; et ideo omnis ma-

teria quae substat alicui formae, potest etiam non subesse, nisi fortassis a causa extrinseca contineatur; sicut virtute divina ponimus aliqua corpora quae ex contrariis composita sunt, esse incorruptibilia, ut corpora resurgentium. Essentia autem Angeli secundum suam naturam est incorruptibilis: et ideo non est in eo compositio formae et materiae. Sed quia Angelus non habet esse a seipso, ideo se habet in potentia ad esse, quod accipit a Deo; et sic esse a Deo acceptum comparatur ad essentiam ejus simplicem, ut actus ad potentiam. Et hoc est quod dicitur, quod sunt compositi ex quo est et quod est; ut ipsum esse intelligatur quo est, ipsa vero natura Angeli intelligatur quod est. Tamen si ex materia et forma essent Angeli compositi, non tamen ex materia sensibili, a qua oportet mathematica esse abstracta et metaphysica separata.

Ad quintum dicendum, quod ens et substantia dicuntur esse separata a materia et motu, non propter hoc quod de ratione eorum sit esse sine materia et motu, sicut de ratione asini est sine ratione esse; sed propter hoc quia de ratione eorum non est in materia et motu esse, quamvis quandoque sint in materia et motu; sicut animal abstrahit a rationali, quamvis aliquod animal sit rationale.

Ad sextum dicendum, quod metaphysicus considerat etiam de singulis entibus, non secundum proprias rationes per quas sunt tale vel tale ens, sed secundum quod participant communem entis rationem; et sic etiam pertinet ad ejus considerationem materia et motus.

Ad septimum dicendum, quod agere et pati non convenit entibus secundum quod sunt in consideratione, sed secundum quod sunt in esse. Mathematicus autem considerat res abstractas in consideratione tantum; et ideo illae res prout cadunt in consideratione mathematici, non possunt esse principium et finis motus; et ideo mathematicus non demonstrat per causam efficientem et finalem. Res autem quas considerat Divinus, sunt separatae, existentes in rerum natura. Tales autem possunt esse principium et finis motus: unde nihil prohibet quin per causam efficientem et finalem demonstrat.

Ad octavum dicendum, quod sicut fides, quae est quasi habitus theologiae, habet pro objecto ipsam veritatem primam, et tamen quaedam alia ad creaturas pertinentia in articulis fidei continentur, in quantum contingit aliquo modo veritatem primam; per eundem modum theologia est principaliter de Deo sicut de subjecto; de creaturis autem multa assumit ut effectus ejus, vel quomodolibet habentia habitudinem ad ipsum.

QUAESTIO VI.

DE MODIS QUOS SPECULATIVAE SCIENTIAE ATTRIBUIT.

Deinde quaeritur de modis quos speculativae scientiae attribuit; et circa hoc quaeruntur quatuor.

Primo, utrum oporteat versari in naturalibus rationabiliter, et in mathematicis disciplinabiliter, et in divinis intelligibiliter.

Secundo, utrum in divinis sit omnino imaginatio relinquenda.

Tertio, utrum intellectus noster possit ipsam divinam formam inspicere.

Quarto, utrum hoc possit fieri per viam alicujus scientiae speculativae.

ARTICULUS I.

Utrum oporteat versari in naturalibus rationabiliter, in mathematicis disciplinabiliter, et in divinis intelligibiliter.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod non oporteat in naturalibus rationabiliter versari. Philosophia enim rationalis contra naturalem dividitur. Sed rationabiliter procedere videtur ad rationalem pertinere proprie. Ergo inconvenienter attribuitur naturali.

2. Item. Philosophus frequenter in libris Physic. distinguit processus ad aliquas conclusiones rationales et physicas. Ergo non est proprium naturalis scientiae rationabiliter procedere.

3. Item. Quod commune est omnibus scientiis, non debet uni appropriari. Sed quaelibet scientia procedit ratiocinando, discurrendo, vel ex effectibus in causas vel ex causis in effectus, vel ex aliquibus signis. Ergo non debet naturali appropriari.

4. Item. Ratiocinativum contra scientificum dividitur in 6 Ethic. Sed scientia naturalis ad scientificum pertinet. Ergo ei non convenienter attribuitur procedere rationabiliter.

Sed contra est quod dicit Boetius 5 de Consolatione: "Ratio cum quid universale respicit, nec imaginativa nec sensu utens, imaginabilia et sensibilia tamen apprehendit." Sed imaginabilia et sensibilia comprehendere ad solum naturalem pertinet. Ergo rationalis processus convenienter naturali attribuitur.

Item. Dicitur in lib. de Spir. et Anima, quod ratio circa formas corporum versatur. Sed considerare corpora maxime pertinet ad naturalem. Ergo rationabiliter procedere convenienter attribuitur naturali.

1. Ulterius videtur quod inconvenienter dicatur, mathematicam disciplinabiliter procedere. Disciplina enim nihil aliud videtur quam acceptio scientiae. Sed in qualibet parte philosophiae accipitur scientia, quia omnes demonstrative procedunt. Ergo procedere disciplinabiliter est commune omnibus partibus philosophiae; et ita non debet appropriari mathematicae.

2. Item. Quanto aliquid est certius, tanto facilius videtur ut de eo sit disciplina. Sed naturalia sunt certiora, ut videtur, quam mathematica; quia capiuntur sensu, a quo omnis nostra cognitio oritur. Ergo hic modus convenit magis naturali, quam mathematico.

3. Item. Ut videtur 5 Metaph., initium scientiae est a quo fit facilior disciplina. Sed initium addiscendi accipitur a logica, quam oportet praeaddiscere mathematicae et omnibus aliis. Ergo disciplinalis modus magis convenit logicae.

4. Item. Modus scientiae naturalis et divinae assumitur a potentiis animae, scilicet a ratione et intellectu. Ergo similiter et mathematicus modus ab aliqua potentia animae assumi debet; et sic non convenienter ponitur modus ejus disciplinabiliter procedere.

Sed contra. Disciplinabiliter procedere est demonstrative procedere et per certitudinem. Sed ut dicit Ptolomaeus in principio Almagesti, solum mathematicum genus, si quis huic diligentiam adhibeat, inquisitionis firmam stabilemque fidem intendentibus necessariam dabit, velut demonstratione per indubitabiles vias facta. Ergo disciplinabiliter procedere, maxime proprium est mathematicae.

Item. Hoc patet per Philosophum in pluribus locis librorum suorum, in quibus mathematicas scientias disciplinas vocat.

1. Ulterius videtur quod non sit conveniens modus divinae scientiae intelligibiliter procedere. Intellectus enim, secundum Philosophum, est principiorum, scientia conclusionum. Sed non omnia quae traduntur in scientia divina, sunt principia, sed quaedam etiam conclusiones. Ergo intellectualiter procedere non est conveniens scientiae divinae.

2. Item. In illis quae omnem intellectum excedunt, intellectualiter versari non possumus. Sed divina excedunt omnem intellectum, ut Dionysius dicit 1 cap. de div. Nom., et Philosophus in lib. de Causis. Ergo intellectualiter tractari non possunt.

3. Item. Dionysius, 7 cap. de div. Nomin., dicit, quod Angeli habent intellectualem virtutem, in quantum divinam cognitionem non congregant ex sensibilibus, aut a rebus divisis. Sed hoc est supra potestatem animae, ut ibidem dicitur. Cum igitur divina scientia de qua hic agitur, sit scientia humanae